

СТАНОВИЩЕ

за научно-преподавателската дейност на гл. ас. д-р *Дарина Максимова Младенова-Михайлова*, участничка в обявения в Държавен вестник бр. 9 / 2.02.2016 г. конкурс за **доцент** по професионално направление **2.1. Филология (Общо и балканско езикознание. Ареална лингвистика)**.

Единствен участник в обявения конкурс е д-р Дарина Младенова-Михайлова, главен асистент в Катедрата по общо, индоевропейско и балканско езикознание на ФСлФ, където преподавателската ѝ дейност включва и лекционни курсове по *Увод в общото езикознание* и *Ареална лингвистика*.

Д-р Д. Младенова участва в конкурса с внушителна научна продукция, като основно място сред представените за рецензиране публикации (66 броя) заема монографията *От лингвистична география към ареална лингвистика*, уточнена като "теория и практика на анализа на късни явления в българския език". Към изследването Д. Младенова е пристъпила от позицията на своята езикова и езиковедска подготовка – познания в областта на диалектологията, вкл. участие в колектива на *Идеографския диалектен речник на българския език*, балканистиката, лингвистичната география и етнолингвистиката. Насочването към монографичното изследване ѝ позволява да направи обобщения и изводи, които очертават връзката и отношението между лингвистичната география и ареалната лингвистика. По своята същност трудът представлява интерпретация на една лексикална изоглоса в макроареален аспект – задача, с която авторката се е справила компетентно и успешно, като се позовава на географското разпределение и ареалогичната характеристика на названията на две културни растения – *Solanum melongena* 'патладжан' и *Lycopersicum esculentum* 'домат'. Може да се помисли върху целесъобразността на включеното към заглавието допълнение "названията на *домата* и *патладжана*".

Като взема под внимание ареалогичните изследвания на славянските езици и техните диалекти (включената библиография свидетелства за широката библиографска осведоменост на авторката), Д. Младенова основателно се опира на теоретичните основи в проучванията на немските диалекти (не само защото първите европейски атласи обхващат особености на немски диалекти), тъй като задача на монографията е да се интерпретира географското разпределение на двете название с оглед на употребата им в балканските езици, вкл. в ареала на румънския език, където се вметват и добре проучените български диалекти.

Под влияние на немскоезичната литература са приети и някои термини като *плуридименционална диалектология* (35), позовавайки се на J. Herrgen и J.E. Schmidt,

маркучоподобен ареал (98), *хетеродоксен ареал* (247) и пр. В термина *дублетност*, вкл. *лексикална дублетност* е вложено по-широко значение, въз основа на което успешно е представена динамиката на ареалите. Стремеж към разграничаване на *дублетност*, *синонимия* и *хетеросемия* е показан при изясняване на вътрешно- и междуезиковата дублетност с оглед на динамиката в развоя на отношенията между хетеронимите, от една страна, и на миграцията на думите, от друга страна.

При прилагане на когнитивния подход в изследването авторката основателно се насочва към категоризацията на трите равнища – *денотат*, *сигнификат* и *знак*, като за сигнификативното равнище използва термина *категориално равнище*, което налага използването на термини *категория патладжан*, *категория патладжан домат*, а при анализиране на семантичното поле се обобщава, че "доматът е категоризиран като периферен член на категорията ПАТЛАДЖАН" (стр. 109), което внася известна непоследователност в значенията, с които се употребяват названията на двете растения.

Интересен подход в структуриране на монографията е оформянето на въпроси, в които се експлицира проблематиката, определяща насоките на анализа. В заключението авторката се връща към тези въпроси с препратка към техните отговори в изложението.

Оформените раздели на труда, разработени с умело интерпретиране на богатия прецизно ексцерпиран материал, не само дават възможност за детайлно анализиране на ареалната картина на проучваните названия, но свидетелстват за подготовката и умението на Д. Младенова да намери и разкрие връзката и отношението между диалектното членение, лингвогеографското представяне, вкл. изработване на атласи, и ареалогичната характеристика в границите на езиковата територия. Имплицитно е показано и мястото на *изоглосата*, която има специфична функция както при очертаване на ареали, така и при тяхното моделиране.

Изработените карти не са илюстрация или допълваща част, а неразделен компонент на труда. Приносен характер има не само иновационната методика на изработването им, но и характерът на езиковите данни, които се интерпретират. Със своето тематично многообразие и многоплановост те се отличават от традиционното рекартографиране и допринасят за преминаване към ареалогично характеризирани на разглежданото макрополе.

Съществени са изводите за взаимното проникване при разпределението на названията на двете културни растения, което създава характерните за двата ареала конфигурации. Особено значение има изясняването на отношението (вписването) на очертаните ареали както в традиционното за българските диалекти членение

изток/запад, така в противопоставянето *север/юг*, застъпено и в други изследвания на Д. Младенова, а също и *североизток/запад* и *юг*.

Приносен характер има вписването на очертаните ареали в общата конфигурация на ареалната картина на българските диалекти, очертана главно въз основа на морфологични и фонетични черти, ориентирани към общославянски особености. Териториалното разпределение на названията за *Solanum melongena* и *Lycopersicum esculentum* като по-късни лексикални елементи, както и пътят, по който са преминали в българските диалекти, изискват данни от съседните балкански езици, тъй като обяснението се търси в междуезиковите контакти на Балканите. В случая авторката основателно се опира на данни от румънски и турски диалекти.

Девет от представените 66 публикации за участие в конкурса са свързани тематично с основната монография. Трудовете са обособени около три научни области, като от 45-те публикации, с приноси към *диалектология*, *лингвистична география* и *ареална лингвистика*, 26 имат отношение и към *балканското езикознание*. От посочените 21 статии, от които 5 в чужбина, 9 са изнесени като доклади, преработени и допълнени за публикация. Отбелязани са 38 индексирания на 23 публикации.

Сред шестте студии особено място заема изработеният в съавторство *Отвъддунавски електронен корпус. Допълнение към "Българските говори в Румъния от Максим Младенов"*, създаден въз основа на записите на българските говори в Румъния през третата четвърт на XX век. Съхранението на данните от тези говори има голямо значение за българската езиковедска и историческа наука.

Заключение: Трудовете, с които Д. Младенова участва в конкурса, са убедително доказателство не само за нейното научно израстване и професионално утвърждаване. Те са важно свидетелство за трайния ѝ интерес към областите, които се допълват взаимно и дават възможност за обобщения и изводи с приносен характер в българското и балканското езикознание. Резултатите от научните изследвания несъмнено оказват влияние върху преподавателската ѝ дейност, тъй като са свързани с балканското езикознание и ареалната лингвистика.

Убедено препоръчвам на членовете на научното жури да изберат гл. ас. д-р Дарина Младенова-Михайлова на академичната длъжност **доцент** по направление 2.1.Филология (Общо и балканско езикознание. Ареална лингвистика).

15.06.2016 г.

Проф. д.ф.н. Василка Радева